

Νάξος

Το κάστρο των Σανούδων.

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΞΕΝΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Σοκκάκια που δεν τα αγγίζει εύκολα το φως, υγρές στοές, οικόσημα που αναπνέουν ακόμα, σκάλες και καταπακτές, ρομαντικές ιστορίες και πειρατικές επιδρομές. Ακούγονται ακόμα θαρρείς οι ψίθυροι των θρύλων και οι άγριες φωνές των κουρσάρων, θαμπές μορφές από ιππότες, κόμητες και δούκες να περιφέρονται μέσα στο μοναδικό Κάστρο της Νάξου διατηρώντας τη μεσαιωνική ατμόσφαιρα μυστηρίου.

Περπατώντας μέσα στα στενούς-κακα αγγίζω τους αβεστωμένους τοίχους, που στηρίζουν τα καλοδιατηρημένα αρχοντικά έτσι όπως φροντίζουν σήμερα οι κυρίες, απόγονοι σημαντικών οικογενειών. Τις φαντάζομαι να κάθονται στα παράθυρα της κάμαρης τους, σκαρφαλωμένα όσο πιο ψηλά γίνεται, μέσα στην αλλοτινή ασφάλεια που τους παρείχε το απόρρητο κάστρο και να ρεμβάζουν το φιλήσυχο πιά πέλαγος, όπως τότε οι πυργοδέσποινες. Οι κυρίες με τις δαντελένιες βεντάλιες, που λόγω της ανατροφής τους σπάνια έβγαιναν από το σπίτι, προικισμένες με μιά σεμνότητα που τη διατηρούσαν μέσα από μιά γλυκιά ανστηρότητα, κοίταζαν από αυτά τα ίδια παράθυρα να έρχονται πλοία με εμπορεύματα, ή τις πειρατικές γαλέρες να οργανώνονται για επίθεση, χωρίς όμως

να μπορούν να τις περιράξουν.

Η ιστορία του κάστρου άρχισε το 1207, όταν πρωτοχτίστηκε, κι από τότε κατοικείται συνεχόμενα μέχρι σήμερα. Προοριζόταν να στεγάσει μία αποικιακή μειονότητα, τους αξιωματούχους και τους φεουδάρχες των **Σανούδων**, προστατεύοντάς τους από τους εχθρικούς κατοίκους και τους πειρατές, αλλά και για να λειτουργήσει ως διοικητικό και εκπαιδευτικό κέντρο, φαινόμενο ξεχωριστό για τα κάστρα της Ελλάδας. Πρόκειται, δηλαδή, για μιά ταυτόχρονη δημιουργία τείχους και οικισμού, γεγονός που το καθιστά μοναδικό. Ένας μεσαιωνικός πυρήνας τέλεια οχυρωμένος που έκλεινε μέσα του τη ζωή και την κουλτούρα μίας κάστας γαλαξοαίματων, ένας χώρος περιορισμένος που όμως κάθε σημείο του έχει και μιά ιστορία να σου διηγηθεί, μιά ίντριγκα, ένα ειδύλλιο, μιά δολοπλοκία.

Οι παλιοί έλεγαν ότι "πιό εύκολο είναι να διαβείς μέσα από τη φωτιά, παρά από την Τρανή Πόρτα", την κύρια είσοδο του κάστρου. Η ξύλινη πόρτα στέκεται ακόμα εκεί από το 1207, ανοιχτή όμως πιά για τον περιηγητή, για κάθε έναν εραστή της ιστορίας. Περνώντας το κατώφλι της, αφήνω πίσω μου τη σύγχρονη χώρα της Νάξου που σφίζει από ζωή και βυθίζομαι σε άλλες εποχές, όταν το απόρθητο φρούριο έστεκε περήφανο, μα κλειδαμπαρωμένο με τα σιδερένια μάνταλα, σκαρφαλωμένο στο λόφο της Νάξου. Σε κείνες τις εποχές, αν κάποιος εχθρός είχε καταφέρει να μπει στο **Μπούργο**, τη συνοικία των Ρωμιών

να τον νικήσει, θα είχε να κάνει με πυροβολισμούς, βέλη, πέτρες, ξύλα και ζεματιστό λάδι από τις τρεις πύλες του και τους εξωτερικούς τοίχους των ακραίων περιμετρικών οπιτιών. Η τελευταία και ισχυρότερη άμυνα ήταν ο κεντρικός πύργος του Σανούδου που υψωνόταν αγέρωχα στο κέντρο του κάστρου. Το κάστρο όμως δεν κυριεύθηκε ποτέ. Οι βαριές του πύλες φαίνεται πως άνοιγαν μονάχα από μέσα.

Δίπλα στην Τρανή Πόρτα με περιμένει μία πρώτη γεύση της μεσαιωνικής πολιτείας, καθώς μου δίνεται η ευκαιρία να ξεναγηθώ στο **Αρχοντικό των Κάστρι**, ιδιοκτησία

Στρίβοντας αριστερά μετά την είσοδο στο κάστρο από την Τρανή πόρτα συναντάμε την είσοδο του πύργου των Κρίσι (στο κέντρο) με το ωραίο οικόσημο του Δραδιμάνου Μπαρότση στο υπέρθυρο του, ενώ στην εσωτερική πόρτα υπάρχει και το οικόσημο των Κρίσι.

υποτελών του Δούκα στους πρόποδες του κάστρου, θα έχανε τον προσανατολισμό του μέσα στα λαβυρινθοειδή σοκάκια που ήταν επίτηδες φτιαγμένα να οδηγούν σε αδιέξοδα. Αν παρόλα αυτά κατόρθωνε να ανηφορίσει προς τα τείχη, θα δεχόταν επίθεση από τις χαμηλές πολεμίστρες. Αν κι αυτό δεν κατάφερε

Ανδριανής Δελαρρόγκα-Καραβία που έχει μετατραπεί σε ενετικό μουσείο και διατηρεί την αυθεντική βενετσιάνικη επίπλωση και διακόσμηση. Οι **Della Rocca** ή **Della Roche Sur Ougnon** ήταν μιá οικογένεια Γαλλικής καταγωγής, προερχόμενη από τους Κόμητες της Βουργουνδίας που ήρθαν στην Ελλάδα με

Τα αρχοντικά που είναι χτισμένα περιμετρικά του κάστρου αποτελούν μέρος του εξωτερικού τείχους. (Επάνω)

Δεσποσίνες ρέμβαζαν άλλοτε από αυτά τα παράθυρα των αρχοντικών του πιο ρομαντικού δουκάτου, εκείνο της Νάξου ή του Αρχιπελάγους.

Το αρχοντικό Γκρεγκ-Δελαρρόκκα, πρώην ιδιοκτησία του προξένου της Αγγλίας Ν.Φραγκόπουλου είναι από τα ωραιότερα του Κάστρου. Το οικόσημό του στο υπέρθυρο με έναν αετό και την επιγραφή *SUBSTINE ET ABSTINE* δηλαδή "υπομένειν κι επιμένειν". Ακόμη μία σε εσωτερική πόρτα γράφει *MEMENTO TIBI DEUM ADESSE* που σημαίνει "να θυμάσαι ότι ο Θεός σου συμπαρίσταται". (Δεξιά σελίδα)

επικεφαλής τον Δούκα Όθωνα Della Roche, διοικητή της 6ης σταυροφορικής μεραρχίας. Το όνομα ιταλοποιήθηκε από τη Δημοκρατία της Βενετίας στη Νάξο. Ρίχνω μιά ματιά στον πάνω όροφο, στη σάλα με τις βελούδινες πολυθρόνες, στους χρυσούς καθρέφτες, τα μαρμάρινα ταβόλινα, στις κάμαρες με τις δαντέλες, τα ενδύματα, και τις φιλντισένιες βούρτσες, τα εργόχειρα των κυριών, τη βιβλιοθήκη με τις εκδόσεις της εποχής, το παρεκκλήσι, την τραπεζαρία με τα ασημικά, τα μακραιοσιμμένα τραπεζομάντηλα και τα μαχαιροπήρουνα με το στέμμα, όλα είναι στη θέση τους σαν να μην πέρασε ούτε μία μέρα. Μόνο οι οικοδεσπότες λείπουν για να ανοίξουν τις πόρτες τους και να δεχτούν σε υψηλές δεξιώσεις τα επίσημα πρόσωπα, πρέσβεις και δούκες, μα είναι σαν να βρίσκονται εδώ τρεις αιώνες μετά, περιβάλλοντας κάθε επισκέπτη με την αύρα του μεσαίωνα.

"Η αριστοκρατία της Νάξου, γράφει ο Ταργιόν, ένας Γάλλος Ιησουίτης που επικέπτεται τη Νάξο στα 1714, είναι μιά αριστοκρατία αγέρωχη. Δεν βλέπεις γύρω σου παρά βελούδινους σκούφους και δεν ακούς να κουβεντιάζουν άλλο πράγμα από οικογενειακά δέντρα. Άλλοι ισχυρίζονται πως είναι απόγονοι των Παλαιολόγων και των Κομνηνών κι άλλοι πως κατάγονται από τους Γοιμάλντι και τους Ιουστινιάνι...". Κατεβαίνω στα υπόγεια, που αναπτύσσονται σε τρία επίπεδα για να δω τις σιταποθήκες, το κελάρι, τα μαγειρεία. Καταπακτές και περάσματα οδηγούν στη θάλασσα και μιά αίθουσα που λειτουργούσε σαν καραντίνα για τους επιθυμητούς επισκέπτες που έφταναν από μακρινά λιμάνια. Τα παράθυρα βλέπουν στο λιμάνι και το βλέμμα μου ξεχύνεται στο πέλαγος όπου για μιά στιγμή η γαλήνια αταραξία του ζωηρεύει από τις άγριες φωνές των Κουρσάρων, βλέπω τις πειρατικές

Το αντίκο veneziano ένα κατάστημα με αυθεντικές βενετσιάνικες antiques και διακόσμηση γνήσιου αρχοντικού, λειτουργεί στα υπόγεια του αρχοντικού των Δελαρρόκκα-πρώην ιδιοκτησία Φραγκοπούλου-Γρεγκ. Ένα όνειρο ζωής για την ιδιοκτήτρια Έλενα Δελαρρόκκα, που θυμίζει περισσότερο μουσείο παρά κατάστημα, πραγματοποιεί ταξίδια στο χρόνο για τους επισκέπτες του. Οι ιωνικές κολώνες στηρίζουν το αρχοντικό των Δελαρρόκκα από τότε που χτίστηκε το Κάστρο.

γαλέρες να πλησιάζουν, κι ακούω τα κανόνια τους να βροντούν πάνω στο τείχος που σε μερικά σημεία φτάνει, γιαυτό το λόγο, τα 6μ. πάχος. Πριν από την εποχή που σφραγίζεται από την Ενετοκρατία, οι ντόπιοι κάτοικοι είχαν αποτραβηχτεί στο ορεινό μέρος της Νάξου για να προφυλαχθούν από τις πειρατικές ληλασίες. Το κάστρο του **Απαλύρου** στο Σαγκρί ταυτίζεται με τη βυζαντινή πρωτεύουσα της Νάξου. Κοντά στους συνοικισμούς οι κάτοικοι έχτιζαν φρούρια, όπου κλεινόταν και πολεμούσαν τους επιδρομείς. Η τοποθεσία της χώρας ήταν ακατοίκητη τότε. Άρχισε να ζωντανεύει πάλι, με την άφιξη του Σανούδου και το χτίσιμο του Κάστρου. Μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους της Δ΄ Σταυροφορίας το 1204, και την πώση του Βυζαντίου, δημιουργούνται Βενετσιάνικες και Φράγκικες ηγεμονίες σε όλο το Αιγαίο. Η Βενετία που θεωρούσε έργο δύσκολο τη διατήρηση της κυριαρχίας της στα

νησιά, την αναθέτει σε ιδιώτες Έτσι, το 1207, ο Ενετός **Μάρκος Σανούδος**, αυτός ο τολμηρός πολεμιστής κι εξαιρετος διπλωμάτης, μαζί με άλλους τυχοδιώκτες συντρόφους του καταλαμβάνει τη Νάξο, μαζί με άλλα 17 νησιά, αφού κυριεύει το κάστρο τ' *Απαλύρου*, που υπεράσπιζαν τότε Γενοβέζοι πειρατές. "Ένα σώμα Γενοβέζων πειρατών -γράφει ο Μύλλερ- είχε καταλάβει το βυζαντινό Κάστρο πριν από την άφιξη του Σανούδου, αλλά αυτός ο κακός τροπος αροηγός που γνώριζε την αξία της απερισκεψίας σε μία ανάγκη, έκαψε τις γαλέρες του και τότε πρόσταξε τους συντρόφους του να νικήσουν ή να πεθάνουν. Το κάστρο παραδόθηκε έπειτα από πέντε εβδομάδων πολιορκία. Έτσι από το 1207 ο Σανούδος και οι σύντροφοί του κατέκτησαν ένα δονκάτο, το πιο ρομαντικό και επίσης το πιο μακροχρόνιο από όλα τα δημιουργήματα της Δ΄ Σταυροφορίας- το *Νησιώτικο Δονκάτο του Αιγαίου ή του Αρχιπελάγους...*".

Χρησιμοποιώντας υλικά από την αρχαία πόλη, εξασφάλισε την κυριαρχία του χτίζοντας ένα οχυρό κάστρο με περιμετρικούς πύργους, σε λόφο με ύψος 30μ. από την επιφάνεια της θάλασσας.

Σε σκίτσο του ιταλού μοναχού Buondelmondi, το κάστρο παρουσιάζεται πεντάγωνο, με το τριγωνικό μέρος προς το λιμάνι και το ορθογώνιο προς την ενδοχώρα και με πέντε πύργους, έναν στην κάθε κορυφή του. Άλλες πηγές αναφέρουν δώδεκα πύργους σε απόσταση 30 ποδιών μεταξύ τους. Τα πανύψηλα πυργοειδή σπίτια που περιβάλλουν το κάστρο δημιουργούν το αδιαπέραστο τείχος του κι όλο μαζί το κάστρο στο σύνολό του είναι ένα σφιχτοδεμένο οχυρό που μπορείς να διαβείς μόνο από τις τρεις πύλες του, την **Τρανή Πόρτα** στα βορεινά, το **Παραπόρτι** στα νότια και το **Πίσω Παραπόρτι** στα ανατολικά.

Οι καμάρες και τα στενά σοκάκια της πάνω πόλης θυμίζουν τα γραφικά βραχώδη χωριά της ιταλικής Ριβιέρας. Πολλοί δρόμοι με σκαλοπάτια, που ακολουθούν τη μορφολογία

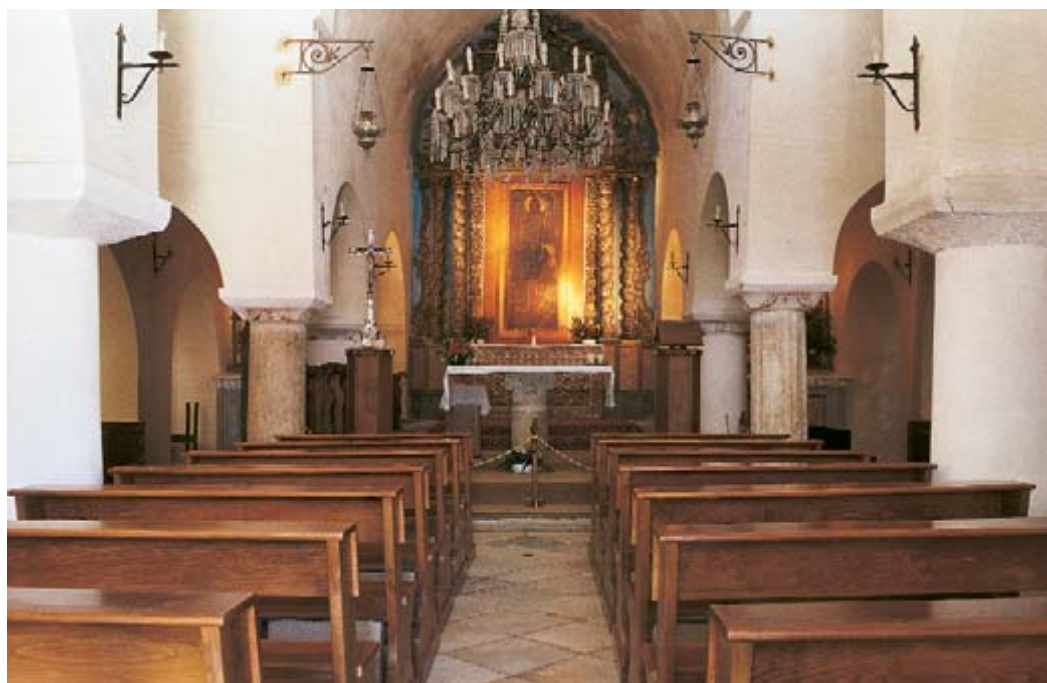
Τα κελάρια στο Ενετικό μουσείο με το παράθυρο να βλέπει προς το λιμάνι. (Επάνω)

Το *antico veneziano* ένα κατάστημα με αυθεντικές βενετσιάνικες αντίκες και διακόσμηση γνήσιου αρχοντικού, λειτουργεί στα υπόγεια του αρχοντικού των Δελαρρόκκα-πρώην ιδιοκτησία Φραγκοπούλου-Γρεγκ. Ένα όνειρο ζωής για την ιδιοκτήτρια Έλενα Δελαρρόκκα, που θυμίζει περισσότερο μουσείο παρά κατάστημα, πραγματοποιεί ταξίδια στο χρόνο για τους επισκέπτες του. Οι ιωνικές κολώνες στηρίζουν το αρχοντικό των Δελαρρόκκα από τότε που χτίστηκε το Κάστρο.

Η Καθολική Μητρόπολη, μείγμα γοθτικής και κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής κι αριστερά ένα τμήμα από τον ερειπωμένο πύργο του Σανούδου. Στο εσωτερικό της βρίσκεται η βυζαντινή εικόνα με τη διπλή όψη ίσως η παλαιότερη στη Νάξο από τον 12ο αιώνα. Στη μία όψη της απεικονίζεται η Παναγία η Ελεούσα και στην πίσω όψη ο Ιωάννης ο Πρόδρομος, που δύσκολα βγαίνει στο φως γιατί η εικόνα περιστρέφεται σπάνια λόγω του βάρους της.

του εδάφους καταλήγουν στην κεντρική πλατεία, την "πλάτσα" του κάστρου, όπου βρίσκεται η **Καθολική Μητρόπολη** και ο κεντρικός πύργος του Σανούδου. Ανεβασμένος στον εξώστη του πύργου ο αρχιδούκας αγνάντευε τα φέουδά του στην εύφορη γη της Νάξου και τις περήφανες γαλιέρες του αραγμένες στο λιμάνι.

Ο πύργος με τα όμορφα τοποθετημένα μάρμαρα, τις σάλες, τα γραφεία και τις δεξαμενές λέγεται πως ήταν το "δουκικό παλάτι". Κατ' άλλους η **Καγγελαρία** ήταν το κυρίως ανάκτορο του Δούκα και ο πύργος ο προμαχώνας του. Λένε μάλιστα ότι συνδέονταν με ασπίδες και μυστικά περάσματα, που ίσως χρησιμοποιούνταν σαν γέφυρα επικοινωνίας των δύο κτισμάτων. Όλες οι πορείες οδηγούν περιφερειακά και ακτινωτά σε αυτούς τους δύο πόλους έλξης, κατά το πρότυπο των μεσαιωνικών πόλεων, στη **Μητρόπολη** και στο **Δουκικό παλάτι**. Ομοκεντρικά οικοδομούνται κι άλλα σημαντικά κτίσματα. Τα βενετσιάνικα εκκλησιαστικά κτίρια του κάστρου είναι χαρακτηριστικά της προσπάθειας των Βενετών να επιβάλουν το δυτικό πολιτισμό που είχε τότε ως βάση τη θρησκεία. Η μονή των **Καπουκίνων** (Άγιος Αντώνιος) και το

μοναστήρι των **Ουρσουλινών Καλογραιών** που λειτουργούσε μέχρι πριν λίγα χρόνια σαν σχολείο για την εκπαίδευση των Καθολικών κοριτσιών, η **Καπέλλα Καζάντζα**, το δουκικό παρεκκλήσι, αποτελούν σήμερα μνημεία του κάστρου, αλλά και σημεία αναφοράς της καθολικής κάστας που έζησε κι εξακολούθει να ζει εδώ σαν χαμηλόφωνος απόηχος του παρελθόντος. Η Μητρόπολη των Φράγκων ή η Μητρόπολη του Κάστρου, όπως ονομάζεται σήμερα, μία μίξη γοτθικού και νησιώτικου ρυθμού, όπου εκκλησιάζονταν οι δούκες και ευλογούνταν οι γάμοι των αρχοντισσών, χτίστηκε την εποχή του Σανούδου αλλά μετά

από κάποιες ανακαινίσεις λόγω των σεισμών πήρε τον οριστικό της χαρακτήρα τον 17ο αιώνα. Κατά τον ιστορικό Ben Slot "η αφθονία του μπαρόκ στο κεντρικό βήμα, αυτή η μεγαλοπρεπής εργασία του 17ου αιώνα, δεν φαίνεται να χρησιμοποιεί παρά ως πλαίσιο αυτής της μαυρισμένης εικόνας, που είναι ίσως αρχαιότερη από την ίδια την εκκλησία. Κάποιοι άλλοι βωμοί δεσπόζουν από εικόνες ή πίνακες του 4' τετάρτου του 17ου αιώνα. Η ανάμιξη των βυζαντινών και δυτικών ρυθμών σε τρεις από αυτές δείχνει καθαρά ότι βγήκαν από την ίδια Βενετο-Κρητική κουλτούρα, από την οποία βγήκε και ο Γκρέκο. Είναι πρωτεύοντα έργα

Η κεντρική σάλα του πύργου της Απειραθίτισσας, ή των Κρίσι ή του Γλέζου έγινε βυζαντινό μουσείο.

στην ιστορία της Τέχνης. Το δάπεδο της εκκλησίας είναι μαρμαρένιο, διάσπαρτο με επιτύμβιες πλάκες του 17ου-18ου αιώνα. Αναγνωρίζει κανείς εκεί τα οικοσώματα των κυριότερων καθολικών οικογενειών του νησιού". Στο μεγάλο Αλτάριο βρίσκεται σήμερα η βυζαντινή εικόνα με διπλή όψη, που απεικονίζει την **Παναγία Ελεούσα** και στην πίσω όψη τον **Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο**, μία βυζαντινή εικόνα του 12ου αιώνα που αποτελεί μνημείο μοναδικό. Το μαρμαρίνο δάπεδο της Μητρόπολης είναι κατάσπαρτο από τάφους Δουκών και αρχόντων που τα γλυπτά, τα οικοσώματα και τα ονόματά τους στολίζουν τις πλάκες τους.

Η **Καπέλα Καζάντζα**, "η **Κιουρά μας η Καπέλλα**", όπως αναφέρεται στα παλιά έγγραφα, σημαίνει επί λέξει "σπίτι-εκκλησία" και λέγεται πως ήταν το δονικικό παρεκκλήσι. Υπήρξε η εκκλησία των Ιησουιτών, όταν εγκαταστάθηκαν στη Νάξο, ενώ σαν μοναστήρι τους χρησιμοποιούσαν την γειτονική **Εμπορική Σχολή**. Η Καπέλλα διέθετε μεγάλη περιουσία από αφιερώματα Καθολικών που ένα μέρος της αποφασίστηκε να διατεθεί για την ίδρυση σχολείου στο κάστρο-την Γαλλική Εμπορική Σχολή. Η εκκλησία είναι ένα μνημείο γοθτικού ρυθμού σπάνιο για το Αιγαίο, που βρίσκεται υπό ανακαίνιση, αφού μετά από βομβαρδισμούς κατά τη γερμανική κατοχή παρουσίασε επικίνδυνες ρωγμές, όπως άλλωστε και η Γαλλική εμπορική σχολή. Η Εμπορική σχολή συστάθηκε για τη θρησκευτική και κοινωνική μόρφωση των Καθολικών νέων της Νάξου, με διευθυντή τον εκάστοτε ηγούμενο του μοναστηριού των Ιησουιτών. Για τα κορίτσια υπήρχε η **Μονή Ουρσουλινών**, ένα παρθεναγωγείο που άρχισε να λειτουργεί από το 1739. Η δεύτερη περίοδος του σχολείου σφραγίζεται από τους μοναχούς

του τάγματος του Αγίου Λαζάρου. Η Σχολή όμως γνώρισε τη πύλο λαιμική της περίοδο, όταν μετατράπηκε σε Εμπορική Σχολή από Σελεσιανούς μοναχούς στα τέλη του 19ου αιώνα. Εκεί επέλεξε να φοιτήσει κι ο **Νίκος Καζαντζάκης** (στα 1897): "*Πού να μπορούσα τη στιγμή εκείνη να μαντέψω τί αποφασιστική επίδραση θα είχε σε όλη μου τη ζωή η τυχαία, η μοιραία ετούτη εκλογή! Στη Νάξο, απάνω στο Κάστρο που το κατοικούσαν τώρα κι αιώνες οι Φράγκοι κατακτητές ήταν ξακουστή η γαλλική σχολή των Φραγκοπαίδων...*" *Φτάσαμε, είπε ο κύρης, σήκωσε το χέρι και χτύπησε τη μεγάλη πόρτα. Τούτο στάθηκε το*

πρώτο κι ίσως το πιο αποφασιστικό πήδημα της πνευματικής μου ζωής. Άνοιξε μέσα στο μυαλό μου μιά πόρτα μαγική που με έβαλε σ ένα κόσμο καταπληχτικό... Έτσι περνούσαν οι μήνες μέσα σ' ένα πρωτάκουστο για μένα μεθύσι να μαθαίνω, να προχωρώ, να κυνηγώ το γαλάζιο πουλί, που αργότερα έμαθα πως το λένε πνεύμα..." (Αναφορά στον Γκρέκο).

Ένας όμορφος κήπος σαν μικρή πλατειούλα με δροσίζει με τη γαλήνη του και σταματώ για λίγο την περιήγησή μου, να ξαποστάσω.

Η μονή της "Υψηλοτέρας" στις Εγγαρές υπήρξε ιδιοκτησία της οικογένειας των Κόκκων που αρχικά χρησιμοποιούσαν ως θέρετρο, αλλά έπειτα οχυρώθηκαν εδώ όταν ξεσηκώθηκαν εναντίον των Λατίνων κυριάρχων. (Επάνω)

Ο πύργος της Αγίας πιθανότατα ιδιοκτησία των Κόκκων, ακατοίκητος σήμερα αγναντεύει αγέρωχα το πέλαγο...

Καθισμένη σε κάτι σκαλάκια ακούω ψιθύρους των πουλιών και συλλογίζομαι πόσες φορές έχουν αλλάξει ιδιοκτήτες τα κτίρια τούτα, πόσα βήματα περπάτησαν άνθρωποι σε τούτα τα σοκάκια εδώ και αιώνες. Πώς εξελίσσεται ο κόσμος, καλπάζει ο χρόνος κι εναλλάσσονται οι γενιές. Σήμερα στο μοναστήρι δεν κατοικούν μόνιμα μοναχοί. Τα καλοκαίρια έρχονται παιδιά καθολικών από την Αθήνα που οδηγούνται εδώ απ' τους καθολικούς πατέρες για παραθερισμό. Κι οι ψαλμοδίες, θαρρώ, παραμένουν αναλλοίωτες μέσα στο χρόνο.

Κατα την πρώτη μετεπαναστατική περίοδο

Όψη του Κάστρου από την ανατολική πλευρά. Φαίνεται η Αγία Κυριακή και η εμπορική σχολή, όπου φοίτησε ο Νίκος Καζαντζάκης.

βρίσκουμε στο Κάστρο πολλά ξένα προξενεία, όπως της Αγγλίας, της Ρωσίας, της Ολλανδίας, της Γαλλίας. Σιγά σιγά οι Καθολικοί του Κάστρου, υποτάχθηκαν στους ελληνικούς νόμους διατηρώντας το θρησκευμά τους και την εξουσία της Αρχιεπισκοπής, καθώς και τη δυτική παιδεία και τη γαλλική γλώσσα με τη λειτουργία των δύο σχολείων τους της Γαλλικής Εμπορικής σχολής και της Σχολής Ουρσουλινών. Με το πέρασμα του χρόνου τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν.

Σήμερα, το αλλοτινό φρούριο συντηρείται και μεταβάλλεται ολόκληρο σε μεσαιωνικό μουσείο, πνευματικό κέντρο του νησιού. Η εμπορική σχολή στεγάζεται το αρχαιολογικό μουσείο, ο πύργος των Κρίσπι-Γλέζου έγινε βυζαντινό μουσείο, και κάποια αρχοντικά χρησιμοποιούνται για το Αρχείο της Νάξου, και τη δημοτική βιβλιοθήκη. Όπως ο χρόνος καταφέρει να χαράζει απαλά, σχεδόν ανεπαίσθητα, τις ρυτίδες στα πρόσωπά μας κι αντικαθιστά τη δύναμη της νιότης με πραότητα και σοφία, έτσι και το Κάστρο άφησε πίσω το παλιό του μεγαλείο κι έμεινε φιλήσυχο, γαλήνιο, να

ζει με τις αναμνήσεις των παλιών καιρών, αποτυπώνοντας στα οικοδομήματά του τη μεθυστική ιστορία του. Δούκες κι άρχοντες σφράγισαν τη δύναμή τους σε ένα κομμάτι μάρμαρο. Έξι μαργαρίτες σημαίνει **Λορεντάνο**, εννέα τετραγώνα **Δελαρρόκκας**...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ♦ Νίκος Κεφαλληνιάδης "Το Κάστρο των Σανουδων στη χώρα της Νάξου" εκδ. Δήμου Νάξου.
- ♦ William Miller "Η ιστορία της Φραγκοκρατίας στην Ελλάδα (1204-1566)" Γ΄ έκδοση, Ελληνικά Γράμματα.
- ♦ "Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική-Νάξος" εκδ. μέλισσα 1981
- ♦ Ν.Κεφαλληνιάδης "Ρομαντικές ιστορίες στο Αιγαίο" εκδ. Φιλιππότη 1985
- ♦ Κώστας Καιροφύλας "Οι Κουρσάροι στην Ελλάδα" εκδ. Ερίννη 1992

Ευχαριστούμε το ξενοδοχείο "**Γρόττα**" για τη φιλοξενία (**Τηλ. 22850/22215, 22101**) και την εξυπηρέτηση και τον Δήμο Νάξου για την παραχώρηση της σχετικής βιβλιογραφίας. ■

